

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, a Babó Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Babó József ügyvéd által képviselt felperesnek az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Igazságügyi Kodifikációs és Szolgáltatási Főosztály Jogi Képviseleti Osztály (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4., ügyintéző: dr. Éles Gyuláné jogtanácsos) által képviselt **alperes neve** alperes ellen **kártalanítás** iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. október 16. napján meghozott PP.V.18/22.028/2006/14. számú ítélete ellen az alperes 2007. november 15. napján 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 42.000 (negy-venkettőezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A felperes eredetileg 2005. április 6. napján a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál előterjesztett keresetében 4.600.000 Ft kártalanítás megfizetésére kérte kötelezni az alperest, mert 2001. december 6. napjától 2002. december 6. napjáig, majd 2003. június 25. napjától 2003. június 26. napjáig előzetes letartóztatásban volt azzal a büntetőeljárással összefüggésben, amelynek eredményeként a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2005. január 21. napján meghozott és ekkor jogerőre emelkedett 11.B.35.814/2002/62. számú ítéletével őt a felbújtóként elkövetett közveszélyokozás büntette miatt emelt vád alól felmentette. Végleges keresete 4.422.300 Ft és ennek a keresetlevél benyújtásától számított törvényes mértékű

késedelmi kamata, valamint a perköltség megfizetésére irányult. 3.000.000 Ft-ot nem vagyoni kár, 1.422.300 Ft-ot büntetőeljárásban felmerült védői költségből eredő vagyoni kár címén igényelt. Nem vagyoni kárigényével kapcsolatosan előadta, hogy az előzetes letartóztatás az életkörülményeit jelentősen megváltoztatta, megnehezítette mind az üzleti életben, mind pedig magánéletében. Előzetes letartóztatását megelőzően külön élő feleségével jó viszonyt tartott fenn, és gondoskodott gyermekükről, továbbá élettársával együtt nevelte közös kiskorú gyermeküket. A felperes irányította a felesége és élettársa közös tulajdonában lévő gazdasági társaságot és az általuk üzemeltetett vendéglátóipari egységeket, ellátta a társaság ingatlanokkal kapcsolatos feladatait. Ebből következően előzetes letartóztatása miatt felesége és élettársa életkörülményei is megnehezültek, a társaságot nem tudták működtetni, továbbá élettársi kapcsolata is megszakadt és olyan mértékben megromlott, hogy élettársa és gyermekük hollétéről nem rendelkezik tudomással. Az előzetes letartóztatás folytán családjával is megromlott a kapcsolata, üzletvitele is szétesett, amelyhez hozzájárult az is, hogy a büntetőeljárás és a felperes előzetes letartóztatása az ügy természete miatt nagy nyilvánosságot kapott. Vagyoni kárként érvényesített követelés tekintetében előadta, hogy a két ügyvéd egyenként 1.000.000 Ft-ért vállalta el a védelmét, és hogy az összesen 2.000.000 Ft ügyvédi munkadíjból a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.B.35.814/2002/63. számú elsőfokú illetőleg a Fővárosi Bíróság 28. Bkf. 6.472/2005/2. számú másodfokú végzésével a Be. 339. §-a és a 26/2003. (VII. 1.) IM-BM-PM együttes rendelet alapján 577.700 Ft térült meg. A vagyoni kár alátámasztására csatolta az ügyvédi munkadíjról szóló 2 db 1.000.000 Ft-os számlát, a büntetőeljárásban való képviselőre vonatkozó ügyvédi tényvázlatokat.

Az alperes eredeti ellenkérelmében előbb vitatta a kártalanítás feltételeinek fennálltát, később azonban az előzetes letartóztatás teljes tartamára nézve elismerte a felperes követelésének jogalapját. A nem vagyoni kár tekintetében a szabadságelvonással köztudomásúlag együtt járó sérelmek, pszichikai és fizikai nyomás miatti nem vagyoni kártalanítási kötelezettségét elismerte, nem vitatta azt sem, hogy a felperes családi és üzleti életében az előzetes fogvatartással összefüggésben kedvezőtlen változások álltak be, azonban csak 900.000 - 1.000.000 Ft-ot tekintett alkalmasnak a felperes nem vagyoni sérelmeinek orvoslására. A vagyoni kár tekintetében előterjesztett igény teljes elutasítását illetőleg e körben a per megszüntetését kérte arra hivatkozva, hogy a védői díjjal kapcsolatos igény kizárólag a büntetőeljárásban érvényesíthető a 26/2003. (VII. 1.) IM-BM-PM együttes rendelet alapján, így annak elbírálására jelen per bíróságának nincsen hatásköre.

A Fővárosi Bíróság 2007. október 16. napján meghozott PP.V.18/22.028/2006/14. számú ítéletével a felperesi keresetnek teljes egészében helyt adva kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 4.422.300 Ft-ot, ennek 2005. április 6. napjától a kifizetés napjáig járó évi 20 %-os mértékű késedelmi kamatát, valamint 200.000 Ft ügyvédi munkadíjat. Megállapította, hogy a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 420.000 Ft eljárási illetékből az alperes illetékmentességére

figyelemmel 265.400 Ft illetéket az állam visel, és kötelezte a felperest, hogy 265.400 Ft illetékkülönbözetet külön felhívásra fizessen meg az államnak.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 580-584. §-ait, valamint a Ptk. 339. § (1), 355. § (1) és (2) bekezdését továbbá a Pp. 164. § (1) bekezdését felhívva kifejtette, hogy az alperes a kereset jogalapját - ideértve a kártalanítást kizáró ok hiányát is - elismerte, ezért a felperesnek az őt ért hátrányt, valamint a hátrány és az előzetes letartóztatás közötti okozati összefüggést kellett bizonyítania. E körben az elsőfokú bíróság vizsgálta a felperes személyiségét és életvitelét a káresemény előtt majd azt követően. A nem vagyoni sérelem tekintetében a felperes személyes előadása és a meghallgatott tanúk vallomásai alapján megállapította, hogy az előzetes letartóztatást megelőzően stabil emberi, családi háttérrel, jól menő üzleti kapcsolatokkal rendelkező, több vállalkozást működtető felperes emberileg és anyagilag tönkrement, családja elfordult tőle, ismerősei, barátai, szomszédai is távolságtartók lettek vele szemben. Összességében mérlegelve a felperes személyiségét és életvitelét megállapította, hogy a káresemény előtti és azt követő körülményei olyan mértékű különbséget mutatnak, amelyhez képest az általa kért 3.000.000 Ft kártalanítási összeg nem tekinthető eltúlzottnak.

A vagyoni kárigény vonatkozásában az elsőfokú bíróság nem osztotta azt az alperesi álláspontot, hogy az kizárólag a büntetőeljárás során lett volna érvényesíthető, ugyanis a kártalanítási és a kártérítési igény egymástól függetlenül és egymás mellett is érvényesíthető. Kifejtette, hogy a felperest a nem vagyoni káron felül konkrét vagyoni kár is érte azzal, hogy számlákkal igazoltan a jogi képviselői részére összesen 2.000.000 Ft-ot fizetett ki, mely ügyvédi költség kizárólag a perbeli eljárás folytán merült fel, és ebből a büntetőeljárásban 577.700 Ft térült meg. Erre figyelemmel a felperes vagyoni kárigényét is megalapozottnak találta.

A késedelmi kamat megfizetésére a Ptk. 232. § (1) és (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest.

A perköltségről a Pp. 77. §-a, 81. § (1) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a, továbbá a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján határozott.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részleges hatályon kívül helyezését és a büntetőeljárásbeli védői munkadíj megfizetésére irányuló kereset tárgyában a per megszüntetését kérte. Álláspontja szerint a védői munkadíj megtérítésének kérdésében a Be. 339. § (3) bekezdése értelmében a döntés a büntető bíróság hatáskörébe tartozik, a 26/2003. (VII. 1.) IM-BM-PM együttes rendelet határozza meg a megtéríthető költségeket és azok mértékét. A polgári bíróságnak sem kártalanítási, sem kártérítési perben nincs hatásköre a meghatalmazott védő díjának megtérítésére irányuló igény elbírálására. Ezzel

kapcsolatban utalt a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának a Bírósági Határozatok 2004. évi 8. számában közzétett véleményére.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet fellebbezett rendelkezésének helybenhagyását kérte annak helyes indokaira figyelemmel. Hangsúlyozta, hogy a felperesnek a büntetőeljárás és az előzetes letartóztatása folytán felmerült igazolt vagyoni kára a Be. 339. §-a szerinti eljárás során csak részben térült meg, a fennmaradó összeg megtérítésére az elsőfokú bíróság helytállóan kötelezte az alperest. Kérte az alperes kötelezését a másodfokú eljárással felmerült perköltségének megfizetésére.

Az alperesi fellebbezés folytán az elsőfokú ítélet marasztaló rendelkezése a nem vagyoni kár tekintetében, azaz 3.000.000 Ft és járulékai erejéig jogerőre emelkedett (Pp. 228. § (4) bekezdés), a másodfokú bíróság az ítéletet ezt meghaladó részében bírálta felül a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja értelmében tárgyaláson kívül. Fellebbezés hiányában a másodfokú bíróság nem érinthette a kamatfizetési rendelkezést és az alperes terhére megállapított elsőfokú perköltséget.

Az alperes fellebbezése az alábbiak szerint nem alapos.

A másodfokú bíróság a következő indokok miatt osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a felperes ügyvédi munkadíj megtérítésére alapozott vagyoni kárigénye jelen eljárásban is érvényesíthető, azt a büntetőeljárásbeli igényérvényesítés nem zárja ki. A kártalanítási igény előterjesztésekor hatályos szövegű Be. 339. § (3) bekezdése értelmében, ha a vádat az ügyész képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, az állam a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül - a külön jogszabályban meghatározott mértékben - megtéríti a vádlott készkiadását, továbbá védőjének az eljárás során nem előlegezett díját és a készkiadását. A hivatkozott jogszabály a terhelt és a védő készkiadása, illetőleg a védő díja állam általi megtérítésének szabályairól, valamint a büntetőeljárásban részt vevő személyek és képviselőik költségéről és díjáról szóló 26/2003. (VII. 1.) IM-BM-PM együttes rendelet, ami 2003. július 1. napján lépett hatályba, és rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kellett. E rendelet 2. §-a kimondja, hogy a meghatalmazott védő készkiadásainak megtérítésére az 1. § (1) bekezdését és a pártfogó ügyvéd és a kirendelt védő részére megállapítható díjról és költségekről szóló 7/2002. (III. 30.) IM rendelet 1-3. §-át kell megfelelően alkalmazni. A 3. § (1) bekezdése értelmében a meghatalmazott védő díjaként meg kell téríteni a) a nyomozati cselekményeken, ügyészégi eljárási cselekményeken való részvételért, a fogva lévő terhelttel folytatott megbeszélésért megkezdett óránként 3.000 Ft munkadíjat, b) a bírósági tárgyaláson való megjelenésért megkezdett óránként 4.000 Ft, de megtartott tárgyalásonként legalább 10.000 Ft munkadíjat. A (4) bekezdés szerint a fogva lévő terhelttel folytatott megbeszélés időtartamát a terhelt fogva tartását foganatosító szerv igazolja. E jogszabály szerint tehát a meghatalmazott védőként kifejtett tevékenységnek csak meghatározott elemei és azoknak is csak meghatározott díjtételek melletti megtérítésére ad lehetőséget. Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 9. § (2) bekezdése viszont

kimondja, hogy az ügyvédi megbízási díj szabad megállapodás tárgya. A Be. 339. § (3) bekezdése szerinti eljárásban meghozott határozat tehát nem jelenti egyértelműen, hogy a vádlott ügyvédi költségként felmerült kiadása teljes körűen megtérülne. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a jogszabály - megfogalmazási módja alapján - tulajdonképpen az ügyvédi munkának csak az egyes eljárási cselekményeken való részvétellel, a fogva lévő vádlottal való kapcsolattartás egy meghatározott módjával felmerült díját ismeri el megtérítésére alapul szolgálóként, és nem szól pl. az előzetes letartóztatást elrendelő végzés elleni adott esetben részletesen írásban megindokolt fellebbezéshez, az előzetes letartóztatás meghosszabbítása tárgyában előterjesztett jogorvoslati kérelmekhez, a szabadlábra helyezés iránti kérelmekhez kapcsolódó ügyvédi tevékenységről. Az Alkotmánybíróság 66/1991. (XII. 21.) AB számú határozata szerint a törvényi előfeltételek megléte esetén a jogosult a szabadságelvonással összefüggésben bekövetkezett, kellően bizonyított teljes kára megtérítésére tarthat igényt. A Be. 582. § (2) bekezdése alapján a felperes csak azt a kárát (ezen belül azt az általa teljesített ügyvédi munkadíjat) érvényesítheti, ami az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben felmerült. A kár megtérítésére irányuló igény érvényesítését a Be. 584. § (1) bekezdése polgári perben eljáró bíróság hatáskörébe utalja, így nem mondható ki, hogy a kár egyik - a Be. 339. § (3) bekezdése alapján meg nem térült és meg nem téríthető - elemének az elbírálására a polgári bíróságnak ne lenne hatásköre. Az az összeg, amire ez okból igényt támaszthat elvben sincs lefedve a 26/2003. (VII. 1.) IM-BM-PM együttes rendelet által megtéríthető költségekkel. E körben szemben az elsőfokú bíróság ítéletében felhívottakkal a Ptk. 355. § (4) bekezdésének van jelentősége, miszerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Az ügyvédi megbízási díj az érintett vagyonában bekövetkezett értékcsökkenésnek minősül, bár kétségtelen, hogy csak az a része téríthető meg kártalanítás címén, ami az előzetes fogvatartással okozati összefüggésben áll. Ettől független körülmény, hogy ha és amennyiben a büntetőeljárás keretében meghozott határozat rendelkezett a védői díjról, vizsgálni kell, hogy az ott megállapított összeg mennyiben áll összefüggésben az előzetes letartóztatás kapcsán kifejtett tevékenységgel, mert a kétszeres megtérítésre természetesen a kártalanítást igénylő nem jogosult.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság a hatáskör hiányában a per megszüntetésére vonatkozó alperesi állásponttal nem ért egyet.

Az alperes fellebbezése kizárólag a hatáskör hiányára alapozott hatályon kívül helyezésre irányult, más fellebbezési kérelmet nem tartalmazott, így a másodfokú bíróság egyéb fellebbezési kérelem hiányában az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott részét nem bírálhatta felül, hiszen ehhez az kellett volna, hogy az alperes a Pp. 235. § (1) bekezdésére figyelemmel megjelölje, hogy a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja.

A másodfokú bíróság határozata a Pp. 253. § (2) bekezdésén alapult.

A másodfokú eljárásban pernyertes felperes képviselőjével felmerült, az általános forgalmi adó összegét is magában foglaló ügyvédi munkadíj megfizetésére az alperes a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles, melynek mértékének megállapítása a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontján és (5) bekezdésén alapult. A le nem rótt illeték viselésére az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés a) pontja, 74. § (3) bekezdése továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a az irányadó.

Budapest, 2008. február 21.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: